

2025-07-03
Dnr. 2022:1443

Detaljplan del av fastigheten Grimstofta 4:1 m.fl. fastigheter
i Sjöbo, Sjöbo kommun, Skåne län

Barnkonsekvensanalys

Granskningshandling

Innehållsförteckning

Inledning.....	2
Planen i korthet	2
Syfte och mål med barnkonsekvensanalysen	2
Bedömningsunderlag	2
Styrdokument & kunskapsöversikt	2
Barnkonventionen.....	2
Plan- och bygglagen	3
Rörelsefrihet – trafik	3
Lek och lär	4
Rekommendationer för att främja barns bästa, i korthet från Järfälla kommun	4
Planförslaget.....	4
Konsekvenser utan åtgärdsbehov	4
Bedömda risker med åtgärdsförslag	5
Sammanvägd bedömning.....	5

Inledning

Planerare och beslutsfattare ska följa Barnkonventionen och de avsnitt i Plan- och bygglagen som berör barn när en ny detaljplan tas fram. Det innebär att den som fattar ett beslut som rör barn behöver kunna visa att barnets bästa har beaktats och på vilka grunder beslutet har fattats.

Planen i korthet

Planen avses medge marklägenheter/radhus/kedjehus och villatomter samt innebära en utvecklad grönstruktur.

Syfte och mål med barnkonsekvensanalysen

Syftet med barnkonsekvensanalysen är att synliggöra barnens bästa. Genom att föra in barnperspektivet i ett tidigt skede av planeringen finns det möjligheter att skapa en mer inkluderande och bättre planering. Analysen ska redogöra för nuvarande förhållanden, behov, konsekvenser av planförslaget och åtgärder. Målet är således att säkerställa att barnens bästa sätts i fokus och att kommande planering görs på ett, för barnens bästa, tillfredställande sätt.

Bedömningsunderlag

Denna barnkonsekvensanalys utgår från barnperspektivet vilket innebär att vuxna, i detta fall planarkitekt med utbildning till barnrättstrateg tolkar eventuella risker. Undersökningen genomförs genom en checklista som sedan sammanfattas i denna barnkonsekvensanalys. Checklistan ger kunskap om vilka frågor som berörs, samt vilka frågor som innebär risk för betydande miljöpåverkan för aktuell detaljplan.

Barnkonsekvensanalysen för denna detaljplan utgår även från barnets perspektiv med underlag från dialogträffar med ungdomsrådet och med en förskolegrupp från Förskolan Livsgnistan.

Styrdokument & kunskapsöversikt

Här sammanfattas barnkonventionen och plan- och bygglagen, två viktiga lagar i detaljplanearbetet som belyser barns perspektiv och behov i relation till fysisk planering.

Nedan följer även en sammanfattning av relevant forskning som rör barn i relation till den fysiska miljön. Syftet är att visa på betydelsen av att bevara och utveckla miljöer för barns välmående samt att planera ur ett barnperspektiv för att möta barns behov.

Barnkonventionen

Den 1 januari 2020 blev barnkonventionen svensk lag. Barnkonventionens syfte är att behandla alla barn och unga med respekt och låta dem komma till tals oavsett bakgrund. Vid alla beslut som rör barn ska i första hand beaktas det som bedöms vara barnets bästa. Konventionen är ett viktigt verktyg för att påverka beslutsfattare att prioritera barn.

Barnkonventionen innehåller 54 artiklar som alla tillsammans utgör en helhet. Artiklarna utgör de grundläggande och vägledande principer som alltid ska beaktas när det gäller frågor som rör barn.

Utvalda artiklar att beakta inför barnkonsekvensanalysen:

- Artikel 2 Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras.
- Artikel 3 Vid alla beslut som rör barn ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa.

- Artikel 6 Barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling.
- Artikel 12 Barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Hänsyn ska tas till barnets åsikter, utifrån barnets ålder och mognad.
- Artikel 31 Barn har rätt till lek, vila och fritid.

Plan- och bygglagen

I PBL finns bestämmelser om planläggning av mark, vatten och byggande som ska främja en hållbar samhällsutveckling för människorna i dagens samhälle och framtida generationer. I Plan- och bygglagen (PBL) finns ett uttalat krav på tillräckligt stor friyta för lek och utevistelse vid förskolor, fritidshem, skolor, bostäder med mera (PBL 2010:900 8 kap. 9 §). I paragrafen står det även att om det inte finns tillräckliga utrymmen för att ordna både friyta och parkering ska man i första hand ordna friyta. Behov av lämpliga platser för lek uttrycks i PBL som ett allmänt intresse (PBL 2010:900 2 kap. 7 §).

Rörelsefrihet – trafik

För barn är vägen till skolan inte bara en transportsträcka utan en plats för lek, social interaktion och möjlighet att lära känna sin närmiljö. Men barn har svårt att uppfatta och tolka trafiksituationer samt att barn gör en sak i taget - när de cyklar koncentrerar de sig på att trampa och styra vilket gör att det kan vara svårt att samtidigt uppfatta trafiksituationen. Studier har visat att yngre barn upp till ca 12 års ålder har problem med att uppfatta var det är farligt att korsa vägen, de har inte förutsättningar för ett trafiksäkert beteende i alla lägen. Förmågan att läsa trafiksituationen begränsas även av syn- och hörselutveckling. Även barns längd påverkar att de inte alltid kan läsa trafiksituationer (Trafikverket 2010:35).

För barn är en komplicerad trafikmiljö ett hinder. Det är också viktigt att komma ihåg att barn inte är en homogen grupp och det är stor skillnad på hur barn i olika åldrar kan hantera trafiksystemet (Trafikverket 2010:35). Nedan listas ett antal grundläggande funktionskrav som Trafikverket lyfter för att barn ska vara säkra och känna sig trygga:

Det ska vara lätt att förstå vilka regler som gäller.

- Det ska vara tydligt för alla om fordon får finnas på ytorna eller inte.
- Det ska vara enkelt att förstå var gående och cyklister ska befinna sig och dessa ytor ska vara tryggt avskilda från varandra.
- Låg fordonshastighet är viktigt för att öka barns säkerhet och trygghet.
- För barn, äldre och människor med nedsatta funktioner krävs avgränsade gångytor från övriga trafikslag. Det finns dessutom allmänt råd avseende PBL om att vid nyanläggning bör en gångyta vara väl åtskild från både cykelbana och körbana.

Det är de vuxnas ansvar att förstå barnens sårbarhet och utvecklingsmässiga begränsningar. Barn förstår och reagerar annorlunda än vuxna i komplexa trafiksituationer. Yngre barn bearbetar information på ett annat sätt än vuxna och de individuella skillnaderna kan vara stora (Trafikverket 2010:35).

En annan aspekt att ha i beaktning är luftföroreningar och buller från trafiken, något som barn är mycket känsliga för. De barn som utsätts för luftföroreningar från vägar med mycket trafik får en nedsatt lungfunktion som vuxna (Trafikverket 2010:40).

Lek och lär

Leken utgör en grundläggande del av barnens uppväxt. När barn leker utvecklar de olika fysiska och kommunikativa förmågor och förbättrar även sin samarbets- och koncentrationsförmåga. Naturrika miljöer är särskilt gynnsamma för barns lek och lärande. Studier har visat att barn som vistas i en variationsrik miljö med natur och grönska får bättre inlärnings- och koncentrationsförmåga, förbättrad motorik och även mer jämställd lek för att pojkar och flickor leker mer lika i skogen (barnen hoppar på stenar, bygger kojor och klättrar i träd) (Bergström & Tronvik, 2012:23). Barn som är ute mycket om dagarna sover längre om natten än barn som är mer inomhus (Bergström & Tronvik 2012:26).

Rekommendationer för att främja barns bästa, i korthet från Järfälla kommun

Planarbetet bör för att främja barns bästa fortsatt främja och beakta frågor om:

- En uppbruten bebyggelsestruktur.
- Mikroklimat.
- Trygga rörelsestråk.
- God tillgång till lekplatser och friytor samt kvaliteten på dessa.
- God säkerhet och orienterbarhet för rörelse genom området.
- God säkerhet för barn vid lekparker och platser som ansluter till en lokalgata samt minska nya lokalgators barriäreffekter.
- God säkerhet för barn och unga att ta sig till fots och med cykel till skolan.

Planförslaget

Konsekvenser utan åtgärdsbehov

- Planen kommer skapa bostäder med stora trädgårdar vilket främjar utomhusvistelse i boendemiljön.
- Planen möjliggör ytterligare en lekplats i området vilket även var ett önskemål från de tillfrågade förskolebarnen.
- Placering av den centrala parken är bra då den kopplas direkt ihop med gång- och cykelvägar och så att inga barn behöver korsa lokalgator för att nå den.
- På platsen finns idag hemmabyggda fotbollsmål och en fotbollsplan som till synes klipps av någon privatperson. Möjlighet att anlägga fotbollsmål kommer finnas inom den centrala parken.

- För att uppmuntra rörelse och transport med cykel kan entréer på byggnader placeras så att det är enkelt och säkert att nå cykelvägnätet. Cykelvägar kan i detaljplanen i många fall nå direkt från kvartersmarken om det planeras därefter.

Bedömda risker med åtgärdsförslag

- De redovisade lokalgatorna saknar trottoarer. För att röra sig till den centralt belägna lekplatsen samt cykelvägnätet behöver barn röra sig på lokalgatorna tillsammans med biltrafiken. Hastigheten för biltrafik kommer vara 40 km/h. Enligt VGU-guiden (Vägar och gators utformning) bör gående och cyklister separeras från biltrafiken vid hastigheter över 30 km/h.

Sammanvägd bedömning

Detta avsnitt fylls i inför antagandet av detaljplanen när detaljplaneförslaget har varit föremål för samråd och granskning.

Stadsbyggnadsförvaltningen

Sjöbo kommun

Marie Rosdahl

Enhetschef

Strategienheten

Maja Håkansson

Planarkitekt